

Troballa de minerals d'urani a Santa Creu d'Olorda, Barcelona, Catalunya

Joan RODRÍGUEZ FERNÁNDEZ

Grup Mineralògic Català
Barcelona, Espanya
miner_X@hotmail.com

Pedro MINGUEZA DE LA VILLA

Grup Mineralògic Català
Barcelona, Espanya
pmingueza@uoc.edu

José Luis GARRIDO RUFASTE

Grup Mineralògic Català
Barcelona, Espanya
tio2jl@gmail.com

RESUM

Santa Creu d'Olorda és un petit enclavament que pertany al municipi de Barcelona (Catalunya, Espanya) i que es troba a l'extrem sud-oest de la serra de Collserola. En unes pissarres negres riques en sulfurs de ferro i amb presència d'urani s'ha pogut identificar zippeïta i compreignacita, considerada aquesta última una espècie molt rara en l'àmbit mundial i que aquí s'ha trobat com a cristalls tabulars que, tot i la seva mida de només fins a 0,1 mm, formen agregats força estètics.

PARAULES CLAU

Santa Creu d'Olorda; urani; compreignacita; zippeïta.

ABSTRACT

Santa Creu d'Olorda is a small enclave that belongs to Barcelona (Catalonia, Spain) and is located at the south-west end of the Collserola mountain range. In some black slates iron rich sulphides and with the presence of uranium, it has been possible to identify zippeite and compreignacite. The latter is considered a very rare species in the world and has been found here as tabular crystals that, even though their size is a maximum of 0.1 mm, they form aesthetic aggregates.

KEYWORDS

Santa Creu d'Olorda; uranium; compreignacite; zippeite.

RODRÍGUEZ FERNÁNDEZ, Joan; MINGUEZA DE LA VILLA, Pedro; GARRIDO RUFASTE, José Luis (2024): «Troballa de minerals d'urani a Santa Creu d'Olorda, Barcelona, Catalunya». *Mineralogistes de Catalunya*; vol. 15, núm. 3 (2024-1), pp. 35-42.

INTRODUCCIÓ

Un dels autors del present article (Joan Rodríguez), recentment incorporat al Grup Mineralògic Català (GMC), en una de les seves sortides per la serra de Collserola, fa uns quants anys, va trobar unes pissarres negres que contenien petites cristal·litzacions grogues, una troballa que contrastava amb les calcàries i margues que hi ha pròximes a la zona de Santa Creu d'Olorda. Aquestes mostres, malgrat la seva possible singularitat, van romandre inadvertides durant anys. Recentment, en un intent per esbrinar de què es tracta, Joan va descobrir que emetien radiació i que mostraven una intensa fluorescència sota llum ultraviolada d'ona llarga. Gràcies a la seva perseverança l'estudi de les mostres va anar endavant, culminant en l'elaboració d'aquest article, on es confirma la singularitat d'aquella troballa. Un article que ha estat finalment possible gràcies a la participació dels companys Pedro Míngueza, encarregat de fer les anàlisis i amb una àmplia experiència en la identificació de minerals, i, posteriorment, José Luis Garrido, encarregat de la descripció dels resultats analítics i de la revisió general del text.

Síntesi històrica i localització

Santa Creu d'Olorda va ser un municipi independent des del 1820 fins al 1916. El topònim 'Olorda' ja consta esmentat des del 986 (és un mot preromà de possible origen basc, que significaria 'camí dels vedells'). Actualment és un enclavament que pertany al districte de Sarrià-Sant Gervasi, del municipi de Barcelona, i està encabit en el Parc de Collserola (Parc Natural de la Serra de Collserola) (figura 1).

Com a elements destacats en aquest indret trobem una ermita romànica, les restes d'un castell i, ben a prop, al sud-oest, una explotació minera coneguda com a Sot de les Mines (Sot de la Mina, Hortet del Sot de les Mines). Aquest topònim consta en diferents expedients de registre de diverses concessions ("Estrella", "Adela", "Desconocida", etc.), que des del 1872 fins al 1965 es van anar sobreposant amb la finalitat d'explotar minerals de ferro i sobretot grafit (Varela, 2012). Les primeres explotacions mineres foren a través de diverses galeries i cap a mitjà del segle XX es va iniciar l'explotació a cel obert.

Entre 1985 i 1987 es va intentar restaurar aquesta pedrera per a convertir-la en un auditori aprofitant